

צו תשפ"ו: הרב הלוי

אוי ואבוי לו למי שלא מכיר במעלותיו: אין הידיעה של האדם שהוא גדול, סותרת כלל זה שיכול להיות עניו ושפל בעיני עצמו. יסוד הדבר הוא שאין ספק שאדם חייב להכיר במעלותיו, כפי שכתב בספר 'שערי העבודה' (לר' יונה פ"א). ר' ירוחם, המשגיח משיבת מיד היה נוהג לומר: "אוי לו למי שלא מכיר בחסרונותיו, ואוי ואבוי למי שלא מכיר במעלותיו". אם אדם לא מכיר את מעלותיו אזי הוא אינו מכיר את 'כלי מלחמתו' והוא כמו חייל בלי רובה. הנשק שעומד לרשותינו בהתמודדות שלנו מול היצה"ר זהו הכוחות שלנו. הגבהות הרוממות והנכבדות שבקרבתנו (אע"פ שחר, עמ' רה; בני חיל, עמ' תט).

עיבוד עורות בצואת כלבים: בזמן הגמ' היו רגילים לעבד את העור עם צואת כלבים בגלל החומציות והאינזימים שבו (רש"י ברכות כה, א). בגמ' מבואר שאין לקרות קריאת שמע כנגד צואת כלבים בזמן שנתן עורות לתוכן. במדרש מבואר שזכו הכלבים שיעבדו בצואתן עורות של בהמות טהורות וכתב עליהם ספר תורה, בזכות: 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו' (ילקוט שמעוני, בא קפז).

תרנגולת שאכלה רק מאכלים אסורים: [במקרה שאכלה גם מאכלים מותרים, הרי שזה גורם ומותרת] הגמרא (מנחות סט, א), דנה בחיטים או שעורים שנאכלו על ידי בעל חיים ולאחר מכן נפלטו ממנו כשהם שלמים, האם אותם חיטים או שעורים כשרים למנחות? הגמרא מסיקה כי כל עוד החפץ הבלוע נשאר שלם כמות שהיה, הרי שלא השתנה אך מאכל שהחל להתעכל, בטל מהותו והוא נחשב כחלק מבעל החיים. בהתאם לזה, נחלקו הראשונים אם הגמרא נאמרה רק לעניין הלכות טומאה, אך בהמה שאכלה כל ימי חייה רק דברים אסורים אסורה (תוס' תמורה לא, א; רמ"א י"ד ס, א). או שמא מאכל שהחל להתעכל במעי בע"ח נחשב כבעל חיים עצמו ולכן הבעל חיים מותר (תוס' מנחות סט, ב). הרבה מהאחרונים מתירים תרנגול או בהמה שאכלה רק מאכלים אסורים (אגרו"מ או"ח א, קמז). יש מחמירים אם הבהמה אכלה רק מאכלות האסורות בהנאה (ש"ך ס, ה). לפענ"ד, הבעל חיים מותר, מכיון שהאוכל האסור התעכל בבעל חיים יש כאן שינוי מהותי, והאוכל הפך להיות חלק מהבהמה (הרב הלוי).

ידידי ביום שאין אומרים בו תחנון: נחלקו הפוסקים אם אפשר להתוודות ביום שאין אומרים בו תחנון. נפקא מינה לאדם שרוצה לחזור בתשובה ולומר וידוי ביום שאין אומרים בו תחנון. יש מתירים בוידוי פרטי, כשם שמתענים תענית חלום בשבת, שכן אין סוגרים את הפתח למי שיכול להתוודות ולהתחרט. יש שאמרו שבשבתות ובימים טובים אין להתוודות, אבל בשאר ימים שאין אומרים בהם תחנון יכול להתוודות (שדי חמד ה, אסיפת דינים ו, ג).

כשרות לפסח בפירות יבשים: פירות יבשים הבאים מהמפעל עוברים תהליך ייבוש והשבחה. חלק מהם מגיעים מחו"ל יבשים ונכנסים לבריכה של שמן עמ"נ לרכך אותם, לפעמים מערבים עם השמן גם מלח לימון שמופק מחמץ, יש מי שמכשיר מלח לימון מעיקר הדין, אך לעניין פסח צריך כשרות.

הכשרת כלי פורצלן: כלי פורצלן [הנקראים גם חרסין], נעשים ככלי חרס אלא שמצפים אותם בזכוכית על ידי הברשה או הטבלה בחומר שממנו עושים זכוכית. נחלקו הפוסקים, האם ניתן להכשיר כלי פורצלן: יש שאוסרים, ומחשיבים אותם ככלי חרס, משום שקשה לדעת אם הציפוי מזכוכית אטומה, וכן אולי יש תרכובות של חומרים אחרים שבולעים (חזו"ע פסח א, עמ' קמט), ויש מתירים ככלי זכוכית לקולא, והיום כלי הפורצלן והחרסין נעשים באופן איכותי בזכוכית שאינה בולעת אא"כ יש שם סדקים (שאלת יעב"ץ א, סז). יש מתירים להכשירם אם הם משמשים ככלי שני ואין בהם סדקים (משיב מלחמה ב, ק). נוטים להחשיב כלים אלו ככלי זכוכית, לפיכך למנהג הספרדים, ניתן לנקותם היטב ולרווחא דמלתא נוהגים לערות עליהם מים מכלי ראשון, ולמנהג האשכנזים אי אפשר להכשיר כלים אלו (הרב הלוי).

כשרות בשר לפסח: בשר שהוא טרי לכו"ע אין צריך כשרות לפסח, משום שאין בו שום תהליך ייצור, אך בשר קפוא מעובד\לא מעובד או דגים קפואים מעובדים\לא מעובדים צריכים כשרות לפסח, משום שלפעמים הם מכילים חומרים משמרים או מים עם פוספטים. קורה שמזריקים הרבה מאד מים ובכדי לשמור על איזון החלבונים, צריך להזריק להם גם חלבון סויה או עמילנים שיכולים להיות ספק חמץ, כך גם בשר טחון ובשר קפוא או נקנקיות וכן דגים קפואים שיכול להיות בהם תערובת עמילן כדי לשומרם (אבא גואל, כשרות המוצרים). לפענ"ד, אני הקטן לא חושב שצריך לחשוש לבשר קפוא (הרב הלוי).

כשרות כללית למשחת שיניים: נוהגים לרחוץ את הפה בבוקר, בגלל הריר שבפה (שו"ע או"ח ד, ז), מפני שצריך להזכיר את השם הגדול בקדושה ובטהרה ויש בזה מצווה לכבוד קונו (בא"ח ש"ד תולדות יא). כתבו רוב הפוסקים שיש להקל בדיעבד בימות השנה במשחה שאינה כשרה, מפני שטעמה פגום, והאדם אינו בולע את המשחה [בדומה להיתר לאדם המצטער לשטוף את הפה בתענית] (הר צבי י"ד צה).

כשרות לפסח במשחת שיניים: באשר לכשרות משחת שיניים לפסח, יכול להיות חשש חמץ ולכן יש שהחמירו או שהצריכו הכשר לכתחילה, כיוון שמכניסים את זה לתוך הפה ונשאר קצת בפה ומתכוין לאוכלו (תפילה למשה ב, ה), ויש שמקילים ולא מצריכים הכשר כיוון שהמשחה פסולה מאכילת כלב ולא מתכוין לאכילה, ולא שייך לומר מדאכליה אחשביה, והוא הדין ל'מי פה' (אול"צ ג ח, ה; פס"ת תמב, י). לפענ"ד, אין צריך הכשר למשחת שיניים כי אין כוונתו להנאת החיך (הרב הלוי).

זהירות מכעס בערב פסח: לבעל ה"אוהב ישראל" מאפסא, היו הרבה חומרות באפיית המצות. פעם הרבנית החליפה בטעות את המצות שלו במצות פשוטות, ופחדה מאד שמא הוא יכעס, אבל כשנודע הדבר לרבינו הוא לא קצף, אלא נענה ואמר: "פירור של כעס, גרוע ממה שהו חמץ" (בית צדיקים יעמוד

פרשת צו: לראות את יד ה' בטבע

פרשת צו ממשיכה לעסוק בהלכות עבודת הקרבנות, אולם בעוד שפרשת ויקרא עוסקת במצוות המקריבים, פרשת צו עוסקת בתפקידם של הכוהנים בהקרבת הקרבנות. בתחילת הפרשה מובא הציווי לדאוג לאש על המזבח: "אש תמיד תוקד על המזבח, לא תכבה" (ויקרא ו, ו), שאף על פי שהאש הייתה יורדת מן השמים, הכוהנים היו צריכים להוסיף על אש זו אש מלמטה, כלשון הגמ' ביומא (כא ע"ב): "אף על פי שהאש יורדת מן השמים - מצווה להביא מן ההדיוט".

ספר החינוך (מצוה קלב) שואל מה היא המצווה הזאת, והרי האש יורדת מן השמים! לשם מה צריך להוסיף אש מן ההדיוט? יש לכך שתי תשובות: האחת, שהאדם צריך לעשות השתדלות עצמית, והקב"ה מסייע ועוזר לו במה שהוא לא יכול, כמו שרבונו יונה כותב בספר שערי תשובה, בשער הראשון, כי "יעזור ה' לשבים כשאין ידם משגת", כלומר: אם עשית ככל יכולתך, בדרך הטבע, הקב"ה ייתן לך את ידו ויעזור לך. התשובה השנייה היא שצריך לראות את יד ה' בטבע, ולא רק בניסים. יש הנוטים לומר שאם הקב"ה היה רוצה שנאמין בו, היה עושה לנו ניסים גדולים. אבל אם אדם לא רוצה לראות את יד ה' הוא לא יראה אותה גם אם ייעשו לו הניסים הכי גדולים, שהרי גם אחרי קריעת ים סוף היו שפקפקו וטענו כל מיני טענות כדי לא להכיר בכך שיד ה' עשתה זאת.

מספרים על שני אנשים שראו דבר שחור על הגג, והם החלו להתווכח מה זה: אחד אמר שזה עורב והשני אמר שזה חתול. הציע הראשון ליידות אבן ולראות מה תהיה התגובה. ואכן, הם זרקו אבן על הדבר השחור והוא התעופף. אמר השני, שטען שזה חתול: "חי נפשי! אם לא הייתי רואה בעיני - לא הייתי מאמין למשמע אוזני, שחתול יתחיל להתעופף אל על...". כשבן אדם אינו רוצה להאמין - הוא לא יאמין. לכן החכמה היא לראות את יד ה' גם בדרך הטבע. כך גם ביקש אליעזר עבד אברהם ואמר: "הקרה נא לפני" - דרך מקרה, כלומר תראה לי את השגחתך בדרך הטבע, משום שהחכמה היא לראות את יד ה' בהנהגה הטבעית של העולם.

בעיירה אחת, היו אנשי החברה קדישא נכנסים לחדר שלהם, לאחר טהרת הנפטור, ושותים יין או ויסקי. לבסוף הבחינו בדבר כמה אנשים, והתלוננו בפני הרב, שבעוד בני המשפחה מייללים ובוכים, אנשי החברה קדישא חוגגים. שאל הרב את אנשי החברה קדישא: "האם זה נכון?" אמרו לו: "בזמן שאנו עוסקים בטהרה, אנו שומעים כל כך הרבה שטויות מעבר לדלת - זה אומר שהרופא אשם בפטירת המת, וזה אומר שהוא מת בגלל שלא עשה דיאטה, והשלישי אומר שהוא מת בגלל שעישן - ורק אנו מבינים 'שהכול נהיה בדברו'! וכי לא מגיע לנו לשתות?" אמר הרב: "שלא תברכו שהכול על מים?" אמרו לו: "אחר שאנו היחידים המבינים בדיוק את מה שאנו אומרים - וכי לא מגיע לנו כוס משקה?".

